

Evaluarea individuală – o poartă cătredre o justiție centrată pe copil

Rezumat al cercetării FOCUS în Europa

Decembrie 2021

Working together
for children in criminal
proceedings

Terre des hommes
Helping children worldwide.

FOCUS este cofinanțat de Programul Uniunii Europene pentru Drepturi, Egalitate și Cetățenie (2014-2020)

Declinarea responsabilității

Rezumat al cercetării FOCUS în Europa pentru drepturile omului reprezintă doar punctele de vedere ale autorului și este responsabilitatea exclusivă a acestuia. Comisia Europeană nu își asumă nicio responsabilitate pentru utilizarea informațiilor pe care le conține.

Cuprins

Cuprins	3
Recunoașteri	4
Despre proiectul FOCUS	5
Introducere	7
Rezultatele țărilor	8
Bulgaria	8
Grecia	8
Serbia	8
Olanda	9
România	9
Câteva concluzii în urma analizei FOCUS	10
Recomandări cheie	11

Recunoașteri

Rezumatul cercetării FOCUS a fost dezvoltat ca parte a proiectului FOCUS și este o componentă a unui set de **instrumente și resurse deținute de FOCUS**. Cercetarea documentară la nivel european și cercetările și consultările realizate la nivel național în perioada februarie – octombrie 2020 au reprezentat partea centrală a proiectului FOCUS, creând fundația pentru activități de construire a capacității, testarea instrumentelor și procedurilor de evaluare, și pentru susținerea la nivel național și internațional. Principalele constatări au fost dezvoltate cu privire la procesul de testare care va fi realizat de FOCUS în 2021 în Bulgaria, Olanda, Serbia, România și Grecia.

Annemieke Wolthuis, cercetător, mediator și instructor și Silvia Randazzo, expert în justiție pentru copii, au preluat un rol cheie în dezvoltarea cercetării, timp în care au primit informații valoroase din partea partenerilor noștri – Centrul pentru Drepturile Copilului (Serbia), Apărare pentru Copii (Olanda), SAPI (Bulgaria), Terre des hommes Hellas și Terre des hommes Romania, FOCUS și Mariama Diallo, Director Regional al Programului pentru Acces la Justiție, Biroul Regional al Terre des hommes pentru Europa și Orinda Gjoni, Coordonator Regional al Proiectului FOCUS.

Despre proiectul FOCUS

FOCUS¹, este un proiect cofinanțat de Uniunea Europeană (2020 – 2022), centrat pe promovarea și susținerea implementării obligațiilor legale ale UE de a realiza **evaluări individuale ale nevoilor și împrejurărilor referitoare la copii implicați în proceduri penale, fie că aceștia sunt victime, suspecti sau acuzați**. Aceste obligații sunt descrise în Directivele UE cu privire la combaterea abuzului sexual și exploatarea copiilor², drepturile victimelor³ și respectiv, protecția procedurală⁴, astfel cum sunt transpuse în, și uneori suplimentate de legea națională.

Obiectivul final al proiectului este de a susține justiția orientată spre copil și de a se asigura că în ceea ce privește contactul copiilor cu legea, în calitate de victime, și infractori, aceștia primesc îngrijire individualizată, și au acces la suport și reacții personalizate, inclusiv pe durata proceselor juridice de reabilitare. Partenerii FOCUS privesc implementarea **procesului de evaluare individuală, intensă și multidisciplinară drept o poartă către o justiție orientată spre copil**. Focus încearcă în special să:

1. Realizeze practici de evaluare individuală sistematică cu aplicare comună privind copiii implicați în procedurile penale.
2. Dezvolte cunoștințele, competențele și abilitățile tinerilor profesioniști din justiție cu privire la standarde, instrumente, proceduri și procese pentru folosirea evaluării individuale multidisciplinare a copiilor în cadrul procedurilor penale.
3. Dezvolte cunoștințele și competențele copiilor cu privire la drepturile lor în cadrul sistemului juridic penal și să le ofere putere copiilor pentru a deveni agenți ai schimbării și promotori ai justiției orientate spre copil.

Proiectul a facilitat învățarea prin schimbul de practici la nivel internațional realizat între cinci țări țintă: Bulgaria, Grecia, Serbia, România și Olanda. Partenerii FOCUS au identificat diferențe între teorie și practică privind implementarea practicilor de evaluare individuală, diferențe care au fost abordate prin oferirea de instrumente și resurse noi, practice profesioniștilor pentru a aplica și sistematiza procesul de evaluare individuală din țările lor.

Principalele instrumente și practici dezvoltate de FOCUS sunt:

1. Standardele FOCUS: furnizarea de principii de ghidare pentru realizarea evaluărilor individuale ale copiilor implicați în proceduri penale, inclusiv respectul acordat Cartei Drepturilor Fundamentale ale Omului și Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (instrument)
2. Standardele FOCUS privind instrumentul de autoreflexare: însoțesc Standardele FOCUS și oferă suport persoanelor interesate și profesioniștilor pentru a reflecta asupra modului în care sunt îndeplinite Standardele sau cum pot fi acestea mai bine îndeplinite în practica acestora sau la nivelul sistemelor naționale (instrument).
3. Instrumentul FOCUS pentru cartografiere: ajută persoanele interesate să revizuiască starea de dezvoltare a proceselor de evaluare individuală (instrument)

¹ <https://tdh-europe.org/our-work/focus-on-my-needs-working-together-for-children-in-criminal-proceedings-/7144>

² Directiva UE 2011/93 privind combaterea abuzului sexual și exploatarea sexuală a copiilor și a pornografiei infantile.

³ Directiva UE 2012/29 pentru stabilirea standardelor minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor infracțiunilor.

⁴ Directiva UE 2016/800 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale.

4. Tabelul de referință al FOCUS privind progresul ajută persoanele interesate să identifice acțiunile pentru a obține îmbunătățiri (instrument)
5. Instrumentul pilot de planificare al FOCUS: ajută persoanele interesate să planifice activități pilot pentru a îmbunătăți procesele de evaluare individuală (instrument)
6. Rezumatul privind cercetarea FOCUS asupra evaluării individuale cu copii din Europa (resurse)
7. Standardele internaționale pentru drepturile omului aplicabile în practicile de evaluare individuală (resurse)
8. Întrebări și răspunsuri privind evaluarea individuală – o poartă către justiția orientată spre copil: concepte cheie și întrebări frecvente (resurse)
9. Materialele FOCUS de consolidare a capacității: manualul de formare, platforma interfața tehnică și modulul de e-learning.

Introducere

Una dintre primele activități coordonate în calitate de membru al FOCUS cu privire la nevoile mele: Să lucrez împreună cu copiii în proiectul privind procedurile penale, a fost să analizez cadrul de lucru și cercetările și proiectele existente care identifică sau descriu practicile multidisciplinare de evaluare individuală existente referitoare la împrejurările și nevoile copiilor.

Ca parte a procesului de analiză, au fost cartografiate sistemele naționale ale celor cinci țări implicate. Aceste țări includ Bulgaria, Grecia, Serbia, Olanda și România. Analizarea literaturii de specialitate și interviuri cu persoanele interesate au fost de asemenea realizate pentru a identifica proiectele regionale cheie, având drept scop colectarea experiențelor și recomandărilor aferente țării cu privire la instrumentele de evaluare a nevoilor multidisciplinare pentru copii, și pentru a crea sinergii și poduri între proiectele aflate în derulare.

Analiza indică faptul că practicile de evaluare individuală multidisciplinară au dobândit o relevanță sporită de la data implementării Directivei UE 2012/29/EU, care stabilește standardele minime cu privire la drepturile, sprijinul și protecția acordată victimelor delictelor, și Directivei UE 2016/800, care prevede protecție procedurală pentru copiii care sunt persoane suspecte sau acuzate în cadrul procedurilor penale.

Cu toate acestea, implementarea instrumentelor de evaluare individuală atât pentru copiii victime, cât și pentru cei acuzați de un delict, este împiedicată de lipsa unor linii directoare armonizate, standardelor, principiilor pentru instruire, monitorizare și diseminare a informației. Analiza a identificat informații relevante cu privire la instrumente specifice evaluării copilului cu privire la copiii victime, în special în legătură cu violența. De asemenea, rezultatele au inclus practici promițătoare cum ar fi instrumente bine stabilite, practici centralizate unice pentru copiii victime, cum ar fi modelul Barnahus, precum și mecanisme de ascultare prietenoase cu copilul pentru copiii suspecti și/sau cei acuzați de un delict.

Rezultatele țărilor

Analiza a fost realizată în cele cinci țări implicate în proiect prin intermediul unei analize documentare și interviuri cu profesioniști și tineri. Principalele rezultate sunt prezentate pe scurt mai jos:

Bulgaria

- ◆ Lipsa unei înțelegeri comune a evaluării individuale, datorată și lipsei de conectare între sistemul de protecție socială și sistemul juridic.
- ◆ Practici promițătoare introduse de ONG-uri și câteva experiențe pilot, dar le lipsește continuitatea.
- ◆ Lipsa instrumentelor specializate pentru evaluarea individuală în cadrul procedurilor penale – atât pentru copiii victime, cât și pentru copiii suspecți/acuzați.
- ◆ Sistemul de protecție folosește forme de evaluare a riscului pentru toți copiii și pentru administrarea cazului.

Grecia

- ◆ Reformele juridice importante au întărit starea și sprijinul acordat copiilor implicați în proceduri penale.
- ◆ Prevederile Directivei cu privire la victime nu au fost integrate complet.
- ◆ Evaluarea copiilor suspecți și contravenienților este realizată în principal de către ofițerii supraveghetori juvenili cărora le este atribuit cazul unui copil printr-o decizie a procurorului.
- ◆ Lipsesc structurile solide, iar barierele trebuie eradicate pentru a garanta desfășurarea în mod adecvat a evaluărilor individuale.

Serbia

- ◆ Evaluarea individuală a copiilor suspecți și ai celor acuzați de un delict este reglementată de Legea privind delictvența juvenilă și Codul de Procedură Penală și este realizată pe durata procedurilor penale.
- ◆ În plus față de faptele legate de un delict penal, judecătorul va stabili vârsta copilului, va evalua gradul său de maturitate, mediul și împrejurările în care trăiesc, precum și alte fapte relevante cu privire la copil.
- ◆ Evaluarea inițială a copiilor și tinerilor aflați în centrele de protecție a copilului / centrele serviciilor sociale este în vigoare.
- ◆ Nu există obligația realizării evaluării individuale pentru copiii care sunt victime ale delictelor și nu există suficiente programe specializate de suport pentru copii ulterior delictului.

Olanda

- ◆ În cazul copiilor victimă, legea prevede ca evaluarea individuală să fie realizată pentru a identifica nevoile specifice de protecție și pentru a determina dacă și modul în care vor beneficia victimele de măsurile adecvate, având în vedere victimizarea secundară, intimidarea și represaliile. Evaluarea individuală este realizată în principal la nivelul poliției.
- ◆ În cazul copiilor suspecti și al celor acuzați de comiterea unui delict, Consiliul pentru Protecția Copilului realizează o cercetare privind împrejurările personale ale copilului. Evaluarea individuală în cazul acestor copii este de obicei realizată într-o etapă ulterioară a procedurii penale.
- ◆ Folosirea Instrumentului Național pentru Justiția Penală Juvenilă (instrumentul LIJ) de diferite persoane interesate este bine primită. Acest instrument include o analiză și o evaluare a riscului și este folosit pentru oferirea de consiliere cu privire la pronunțarea sentinței și cu privire la ce tip de intervenție ar fi cea mai adecvată.
- ◆ Sistemul olandez de justiție juvenilă încă nu respectă complet standardele UE și îi lipsește un sistem holistic și integrat de evaluare individuală atât pentru copiii victime, cât și pentru cei suspecti.

România

- ◆ Sunt depuse eforturi semnificative la nivelul fiecărui caz pentru a servi celor mai bune interese ale copiilor, dar încă există o nevoie pentru mai multe resurse, instruire, și o abordare multidisciplinară.
- ◆ Lipsesc standardele clare de calitate pentru evaluările individuale, iar inițiativele de evaluare individuală existente nu sunt sustenabile în absența unei intervenții instituționale structurate.
- ◆ Sistemul de servicii sociale prezintă o dezvoltare inegală între zonele rurale și cel urbane. Lipsește identificarea serviciilor, intervenția incipientă și mecanismele de înregistrare, referință și monitorizare a cazurilor de copii suspecti/acuzați la nivel local, și în special la nivel rural.
- ◆ Este nevoie de instanțe și judecători specializați în lucrul cu copiii, camere separate de interogare și de așteptare prietenoase cu copilul.

Câteva concluzii în urma analizei FOCUS

Există un număr de provocări cu privire la evaluările individuale ale împrejurărilor și nevoilor copiilor care sunt victime, suspecți și ai celor acuzați de comiterea unui delict care trebuie subliniate în analiza noastră:

- ◆ Nu există mereu o prevedere clară în lege și cadrul politicilor cu privire la obligația realizării evaluărilor individuale pentru ambele grupuri de copii.
- ◆ Lipsesc standardele de calitate clare cu privire la modul în care se realizează evaluările individuale.
- ◆ În unele țări, nu există procese sau instrumente clare în vigoare.
- ◆ În țările unde procesele și instrumentele pentru evaluarea individuală sunt disponibile le lipsește un scop clar, definit și/sau nu sunt realizate în mod sistematic.
- ◆ Cunoașterea principiilor și standardelor de aplicare a evaluării individuale între profesioniștii care lucrează cu copii este limitată.
- ◆ Cunoștințele digitale între profesioniștii care lucrează cu copii lipsesc, cu ajutorul cărora abilitățile digitale privind copiii trebuie incluse în evaluare, întrucât acestea deseori joacă un rol central în săvârșirea delictului în sine.

Recomandări cheie

- ◆ Integrarea diferitelor practici într-un sistem coerent și holistic, în care evaluările individuale sunt realizate sistematic și în conformitate cu standardele înalte de calitate.
- ◆ Învățarea din practicile promițătoare cu privire la copiii victime (de ex., modelele Barnahus și modelele pentru copiii suspecti/acuzați cum este instrumentul olandez LIJ).
- ◆ Investirea în clădirea capacității profesioniștilor de a lucra cu copiii implicați în procedurile penale.
- ◆ Concentrarea și investirea în colaborarea și coordonarea dintre serviciile de protecție și justiție.
- ◆ Dezvoltarea evaluărilor individuale puternice, multidisciplinare la nivel național prin:
 - ▶ Crearea unei înțelegeri comune cu privire la ceea ce înseamnă evaluarea individuală
 - ▶ Alăturarea la sau inițierea adunărilor și discuțiilor cu privire la evaluarea individuală, despre conținutul și pe durata diferitelor etape ale procesului (investigație, proceduri juridice în fața instanței) și între diferiți actori (procurori, poliție, funcționari sociali, etc.)
 - ▶ Crearea unei abordări coerente / unui sistem coerent prin integrarea diferitelor practici
 - ▶ Crearea proceselor de colaborare pentru a evita duplicarea muncii și pentru a asigura desfășurarea fără probleme a întregului proces pentru copil
 - ▶ Dezvoltarea abilităților specializate pentru profesioniștii implicați
 - ▶ Identificarea unor modalități pentru a susține capacitatea și resursele

URMEAȚĂ-NE

Terre des hommes in Europe

tdh-europe.org
twitter.com/TdhEurope
www.facebook.com/TdhEurope

Terre des hommes Hellas

www.facebook.com/tdh.greece
twitter.com/tdh_greece

Terre des hommes Romania

tdh.ro
www.facebook.com/TdhRomania

Child Circle

www.childcircle.eu
twitter.com/ChildCircle.EU

Child Rights Center, Serbia

cpd.org.rs
www.facebook.com/Centarzapravadeteta

Defence for Children The Netherlands

www.defenceforchildren.nl
twitter.com/DefenceChildren
www.facebook.com/DefenceForChildrenNL

Social Activities and Practice Institute, Bulgaria

www.sapibg.org/bg
www.facebook.com/sapibg

FOCUS este cofinanțat prin
Programul Uniunii Europene
pentru Drepturi, Egalitate,
Cetățenie (2014-2020)

